

Vypouštění slitku - „svině“

Slitek je zbytek surového železa pod výpustným otvorem vysoké pece v místech, kde nístěj už nemá dostatečnou výšku vyzdívky. Tekuté železo nelze z toho prostoru vypustit při normální odpichu. Železo se zde shromažďuje roky, někdy vydrží až do generální opravy, někdy se železo propálí nístějí a vyteče nekontrolovaně pod vysokou pec. A to je veliký malér. (Jak se stalo 31.12. 1968 na 6. vysoké peci. Viz kapitola č. 36)

Vypouštění slitku se provádělo ihned po zastavení vysoké pece do generální opravy nebo při nouzové opravě nístěje. Tekuté železo nesmělo v peci ztuhnout, protože tuhý slitek by se musel namáhavě rozpalovat, nebo rozstřelovat. To potom vždy znamenalo nežádoucí zdržení opravy a výmluvy realizačních firem při nedodržení termínu generálních oprav.

Vypouštění slitku je pro vysokopecáře prestižní událost. Není častá, ale vždy originální.

Provozní technici určí podle teplot přesné místo nouzového odpichového otvoru. Místo (někdy dvě místa) musí být dobře přístupné, musí být blízko kolejí závodní dopravy, musí mít ústupovou trasu, musí zde být místo pro pracovní plošinu a nouzový železový žlab, eventuelně licí pole. Vše překrývala snaha po bezpečnosti při propalování otvoru do pece a vytékání železa.

Byl připraven kyslíkový vůz, dovezeny propalovací trubkové hořáky (breneru). Splněna oznamovací povinnost na podnikový dispečink, hasičům, hygieně. V pohotovosti byla i závodní doprava (lokomotiva, struskové pánve, veronika).

Přípravné práce se dělaly ještě za provozu vysoké pece, ale musel ctít zpracovaný harmonogram opravy.

Ve stanovený den D a hodinu H byla již sfoukaná vysoká pec zastavena.

Na plošinu vedle nového nouzového žlabu se postavil první tavič dané směny. Je tam přítmí, jako všude pod odlévací plošinou vysoké pece. Blízko otvoru měl tavič hořící poleno, o které zapálí hořák. Slabý proud kyslíku a hořící poleno zapálil konec hořáku (breneru). Tavič nasadil zapálený hořák na propalované místo a hlasitě zavolal " AUF". To byl povel pro pomocníka u kyslíkového vozu, aby vpustil tlakový kyslík do hadice a propalovacího hořáku. Vyrojil se proud jisker z konce hořáku a propalování začalo.

Tavič střídavě tlačil a povytahoval hořící „brener“ a propaloval se hlouběji a hlouběji do nístěje vysoké pece. Celé operaci přihlíželo z bezpečné vzdálenosti i dost zvědavců. První hořák již uhořel, nasazen druhý, pak třetí a další. Všichni čekali na okamžik, kdy začne vytékat železo. Stále nic, propálená díra měla již skoro dva metry a železo nikde. Pálí se dále, díra se prodlužuje, až najednou „UŽ TEČE“. Už jsme „sviňu“ píchli.

U nouzového otvoru se objevil tenký proužek železa, který líně teklo po nouzovém žlabu. Proud železa zesílil a dorazil až ke konci žlabu a padal do připravené veroniky. Tavič stále hořákem čistil čerstvě vypálenou trasu a železo teklo a teklo. Mezi zvědavci i provozáky zavládlo veselí,

podářilo se, sviňa je píchnutá, ale kolik železa vyteče a kolik ho zůstane v peci a ztuhne, to nikdo ještě nevěděl. Někdy vyteklo 20 tun, někdy 250 tun železa.

Poslední tavič, kterému se podařilo propálit otvor až k železu byl v tu chvíli slavný. A osádka šla po směně „úspěch“ řádně oslavit (za mimořádnou finanční odměnu-bloček).

Veronika, nebo pánev správně natečeným železem putovala rychle na licí stroj a tam se vylila. Železné housky se uložily na skládku k příležitostnému prodeji.

O úspěchu vypouštění slitku se rozhodovalo až mnohem později. Ve vysoké peci mohlo zůstat a zchladnout co nejméně železa. 10-15 tun se dalo při demontáži nístěje bagrem odstranit. Pokud byl zbytek větší, musel se napalovat hořákem a rozstřelovat na kusy, pak práce znamenaly zdržení. Opraváři „brblali“ a sláva provozáků při vypouštění slitku brala za své. Podobné věty jako: to jste provozáci pěkně blbě odhadli množství a hloubku slitkového železa, měli jste pálit otvor v nístěji níže, bylo slyšet za každým sloupem. Inu po bitvě je každý generálem. Nakonec, vždy společně slitek zlikvidovali. Generální oprava vysoké pece mohla pokračovat.

Na závěr.

Vážení spolupracovníci a přátelé vysokých pecí. Všechny Vítkovické vysoké pece jsme již sfoukali a také snad vypustili poslední slitky. Zbyly jen ocelová torza pecí. Můžeme jít domů a v koutku uronit slzičku při vzpomínce na bouřlivý provoz, náročnou práci i kolektiv, který vše společně realizoval. Snad se ještě potkáme ve skanzenu Dolních Vítkovic, který již žije jiným životem.

Na shledanou přátelé. Ing. Josef Luňáček

Vítkovice červenec 2020.